

ГУРТ АВТЕНТИЧНОЇ МУЗИКИ "ДРЕВО"

Виконавці (зліва направо)

Сергій Охрімчук (скрипка) - 8,21

Сусанна Карпенко - 1,7,8,11,17 (заспів), 2,3,5,9,10,12,13,14,15,16

Євген Єфремов (керівник) - 6 (соло), 4,9,12,18,20 (заспів), 1,3,5,7,13,16,19,22

Мар'яна Мархель - 5, 16 (заспів, верхн. голос)

Ірина Клименко - 2(заспів), 1,3,7,10,12,13,14,17,19,21,22 (верхн. голос), 5,8,11,15,16,20

Роман Єнченко - 14 (заспів), 1,4,7,10,13,16,19-22

Тетяна Сопілка - 3,10,13,15,19 (заспів), 9,20 (верхн. голос), 1,2,7,8,11,17,22

Олеся Шевчук - 12

Місце побутування творів : Житомир-Коростень- с. Медлівка- №22. Житомир-Коростень-сс.
Обіходи, Сариничі - №1. Житомир-Народліт- с. Семені - №4,6,9,20. Київ-Поліське, с. Луб'янка - №12. Київ-
Поліське- с. Новий Мир- №18. Полтава-Галеч- с. Бобрик - №13. Полтава-Галеч- с. Веприк - №23. Полтава-
Зіньків- с. Бобрівник- №7,19. Полтава-Чорнухи с. Бондарі - №15. Рівне-Володимирець- с. Кримно - №11. Рівне-
Дубровиця- с. Великі Озера - №16. Рівне-Дубровиця- с. Городище - №8. Рівне-Дубровиця- с. Коаки - №14.
Рівне-Зарічне- с. Вичівка - №2. Рівне-Зарічне-сс. Неньковичі, Старі Коні - №21. Рівне-Сарин- с. Глаущів-
№17. Рівне-Сарин- с. Любиковичі - №5. Черкаси- Монастирище-с. Княжка Криниця - №10

CHRISTIAN THEMES IN UKRAINIAN FOLK SONGS. ENSEMBLE "DREVO"

З приходом християнства на терени України тисячу років тому культура на цих землях не розічкалася "з нічого", у ній відкрилася нова сторінка: на основі автентичних форм давньоруської культури християнство утворило інші, нέ менин своєрінні жанри та стилі, співзвучні європейським за змістом, але глибоко самобутні за формою. Вони народжувалися у безперервній боротьбі старого - язичницького, "приземленого", зате свого й зрозумілого, та нового - християнського, "вищого", але завжено з Візантії, а тому замудруватого для неїпісменного селянині.

Нині, на зламі другого й третього тисячоліть традиції Кийської Русі все ще спідково зберігаються в українському фольклорі. Християнські сложети згасли втілення у різних музичних жанрах і цей альбом презентує, окрім з них: "сітські" колядки і шедрівки на християнські сложети (№ 2, 6, 11, 15, 17, 18, 19), різдвяні колядки, наблизжені до духовних

пісень із Богословника (№ 1, 4, 5, 8, 9, 10, 14, 16, 20, 21), псалими (№ 3, 12, 13), духовний вірш (№ 6), многоголосі (№ 20, 22).

Колядки та шедрівки, приурочені в наш час до Різдва Христова та зимових святок, у поганську добу були складовою частиною ритуалів, пов'язаних з переходом до нового календарного року, з поворотом сонця на літо. Сенс обряду полягав у магічному заклинанні добра на весь наступний рік за допомогою виних сил природи, та померлих предків "ділів", що їх уособлювали колядники. Побажання господареві та його сім'ї сьогодні є прикметою зимових пісень (№ 1, 11, 14, 21). Збереглися й окрім есхатологічні сложети - "сперечання про землю і небо" між Господом і св. Петром (№ 11) може бути відголосом давнього міфу про створення світу. Часи європейського ренесансу і бароко зображені колядну сферу новою тематикою - оповіданнями про народження Христа та інші біблійні дати й події з канонічних та апокрифічних евангелій (№ 1, 4, 15, 16, 17, 20). Значне число народних творів присвячено Богій Матері: з поміж них колядка про спасіння Богородицею Христа-немовилу (№ 2), шедрівка № 17, де з'єднано елементи двох сложетів - "Ходіння Богородиці" та її разом з ангелами про розп'яття й Воскресіння Христове ("Сон Богородиці"). Джеセルом тексту про три пробиці (№ 18) є ряд ікон лейсуного чину - "Богоматір, Христос та Іоанн Претрета" (або ж розташування фігур у зображені розп'яття - "Богоматір, Христос, Іоанн Богослов"), однак у фольклорному зразку ім'я Іоанна замінено народною традицією на Василю, осکільки на період виконання колядок припадає день там'ятого святого.

Найтісніший зв'язок з православним віровченням та музикою церковної служби спостерігаємо у народних піснях і многоголосіях. Псалими - народні духовні пісні (не плутати з вітхозавітними псалмами Лавріса) у минулому складали реperтуар мандрівних лірників та кобзарів. Селянське середовище пристосовувало лірницький псалм до іншої виконавської форми - співу туртом без інструментального супроводу (№ 3, 12, 13). Приурочені до постів, днів поминання померлих та до поховальних обрядів, псалими були емоційно яскравими і тому зрозумілими для селянині засобом сприйняття християнських ідеалів. Із післьмів на Євангельські теми у диску вміщено короткий фрагмент зі Страстей Господніх про Тайну Вечерю й суд Пілати (№ 12) та версію широко відомого в християнському світі сложети "Stabat Mater" (№ 3).

Многоголосі, типові для церковних служб Всенощної та Літургії, у сільському побуті може виконуватися для господарів під час сімейного свята, або ж колядниками на Різдво, по завершенні колядування (№ 20, 22).

Духовні вірші, виключно християнські за змістом, можливо наслідувати давно спічні (пісенно-оповідальні) традицію східних слов'ян. Так, на Поліссі, де й понині зберігаються слов'янські старожитності, зберігає сложет про Юрія-Змієборця, царівну та змія-Цмока (№ 6), відомий на Русі ще у 12 ст.

Укорінення християнського світогляду у селянському середовищі мало ту особливість, що основні біблійні персонажі - Ісус Христос, Бога Маті, апостоли Петро, Павло, святий Юрій, Василь, цар Іоан, а також ситуації, у яких вони діють, набувають типово українських побутових рис: наприклад, криниця у дворі селяніна-господаря - це купель, де Богородиця купала маленького Ісуса (№ 2); селянин-заїзвач рігуює немовля від переслідування Іроада, за що Богородиця нагортає його чудовим миттєвим візгріванням вражаю (№ 5, 9) та ін. Музична стилістика вміщених в альбомі фольклорних творів різноманітна, оскільки відображає різні стадії української народно-пісенної історії, а також зумовлена особливостями регіональних традицій.

Найдавніший період представлено гетерофонними колядками і шедрівками з Полісся (№№ 2, 8, 11), у яких архайність мелоду сполучається з ритуальною - подібною до крикі - манерою виконання. Християнська тематика асимілювалася в цьому стилі пізніше, не порушивши первісного спінкетичного зв'язку компонентів. Полтавська гетерофонія, як правило, заснована на консонансі (терцево-квінтових) сполученнях голосів (№ 15), від них може відгалужуватися "бас", який вносить у традиційний наспів виразні риси класичних гармонічних функцій (№ 19). У наспівах №№ 1, 9, 14, 17, 18 відчуваємо вігнання пізнього "благозвучного" багатоголосся: основна нижня мелодична лінія доповнюється соліним підголоском - верхньою терцією второго.

Твори №№ 3, 4, 5, 7, 10, 12, 13, 16, 20, 21, 22 представляють акордово-гармонічний кантовий стиль 17-18 століть. Їм властиве значне розширення діапазону, багатонародівість фактури, наближення вокальної манери до церковного співу (№ 5, 12, 16). Насідком популярності кантів у багатьох європейських країнах став універсал, який підкорив собі місцеву спільноту специфіку. Так, поліські, черкаські й полтавські канти (і колядки, і післьмі) дуже близькі за музичною мовою (їх "виділяють" здебільшого локальні мовні особливості). Шоправда, виділяється розкішній за мелодичного зразку № 7, що виник під впливом південнішого лірно-пісенного стилю Дніпровського Лівобережжя.

У Поліссі спів колядок міг супроводжуватися грою на скрипці (№№ 8, 21).

Свіген Ефремов, Олена Шевчук

Гурт "Древо" започаткував у музичній культурі України рух автентичного відтворення традиційної селянської музики. Гурт виник у Києві у 1979 році з ініціативи Євгена Ефремова, нині канонізата мистецтвознавства, доцента Національної музичної Академії України. Більшість учасників гурту - етномузикологи, котрі багато років присвідливіть його дослідницькій роботі в різних регіонах України - переважно на Поліссі, Поділлі та Лівобережжі. Зібраний у етнографічних експедиціях матеріал "Древо" відтворює без жодної художньої обробки, зберігаючи його природний, первісний вигляд.

Автори польових записів і транскрипцій:
С. Ефремов (№№ 1, 4, 7, 9, 10, 12, 18, 20, 22), І. Клименко (№№ 2, 5, 6, 11, 14, 16, 17, 21), Т. Сопітка (№№ 3, 8, 13, 15, 19).

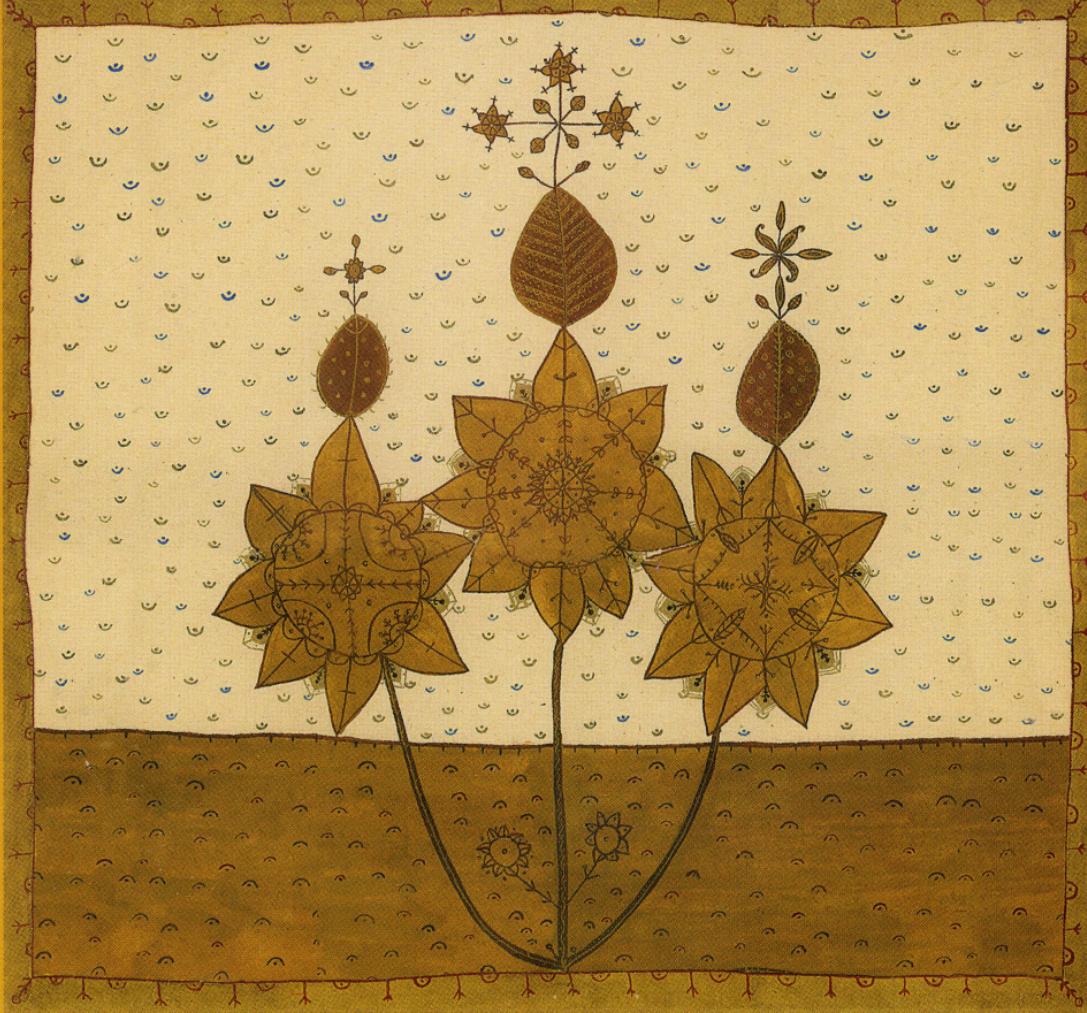
© 2002 JRC. Всі права захищені. Несанкціоноване копіювання, тиражування, здача в прокат та публічне відтворення переслідується законом. All rights of the producer and the owner of the recorder work reserved. Unauthorized copying, public performance, broadcasting, hiring or rental of this recording prohibited.

JRC

COMPACT
DISC
DIGITAL AUDIO

JRC 02185-2

Християнські мотиви в українському фольклорі . Гурт "ДРЕВО"

рай розбріз

християнські мотиви в українському фольклорі

гурт "ДРЕВО"

- На день добрий, пане-господару, до тебе
 - Йой дядьку, дядьку, на твоїму дворку
 - Страдальна маті під хрестом стояла
 - Відійти Боже, відійти Творче
 - Чи чули, браття, предівну новину
 - Ой були на свєті неверні люди
 - Шедше троє царі ко Христу со дари
 - Ой дзяде, дзяде, на твоїму дворі
 - Ой чи чули люди ви таку ноїну
 - Світла паняночка по селу ходила
 - В славного пана на його дворі
 - Ангел наш хранитель, покажи нам путь
 - Дивна година по всім світі стала
 - Ія в Руслімі два намастири
 - Ой у Руслімі рано залзвонили
 - Шо то за предівна в світі новина
 - Через поле широке, через море глибоке
 - А в полі, в полі ітчолочки гудуть
 - Ой сів Христос вечеряти
 - Рожество Христово, ангел приятел.
- Многая лета
- Учора звечора з небесного двора
 - Многая лета

колядка	1. For a good day, O host, to you	Kolyadka
щедрівка	2. Oh, uncle, uncle, in your yard	Shchedrivka
псалм	3. Suffering Mother stood near the Cross	Folk spiritual song
колядка	4. Sees God, sees Creator	Kolyadka
колядка	5. Did you learn, O brothers, wonderful news	Kolyadka
духовний вірш	6. Oh, there were unfaithful people	Spiritual poem
колядка	7. Have come the three kings to Christ with gifts	Kolyadka
колядка	8. Oh, uncle, uncle, in your yard	Kolyadka
колядка	9. Oh, did you learn, O people, such news	Kolyadka
колядка	10. Graceful Lady treading through the world	Kolyadka
колядка	11. In the honoured lord's yard	Kolyadka
псалм	12. Our watcher, show us the way	Folk spiritual song
псалм	13. Wonderful time has come	Folk spiritual song
колядка	14. Oh, in Jerusalem there are two monasteries	Kolyadka
щедрівка	15. Oh, in Jerusalem bells ring early in the morning	Shchedrivka
колядка	16. What wonderful news	Kolyadka
щедрівка	17. Through the wide field, through the deep sea	Shchedrivka
колядка	18. Ah, in the field, in the field bees buzz	Kolyadka
щедрівка	19. Oh, Christ sat to have a Supper	Shchedrivka
колядка	20. Christmas Day, Angel has come,	Kolyadka
многоліття	Many years	Polychronion
колядка	21. Yesterday night from the sky yard	Kolyadka
многоліття	22. Many years	Polychronion

Диск записано на студії "Аркадія" (Arkadia)
 Звукорежисер - Валерій Ступницький
 Малюнки та ідея - Роман Сіненко
 Фото - Микола Семишог

© 2001 Гурт "Древо"
 © 2001 О.Захаренко